

Slučaj Klemm/Klemm sigurnost d.o.o.

Josip Klemm optužen je da je preko svog društva Klemm sigurnost d.o.o. plaćao fiktivne račune drugim trgovačkim društvima u iznosu od cca 3 milijuna Kn te je pravomoćno osuđen na godinu dana zatvora te je, prema mom saznanju, trenutno u zatvoru.

Kako se ne bi ponavljali brojni navodi iz prvostupanjske presude, pa onda i presude Vrhovnog suda, valja citirati jednu rečenicu iz presude Vrhovnog suda:

„Optuženi Josip Klemm nalagao je u izreci navedenih računa na teret trgovačkog društva Klemm sigurnost d.o.o. znajući da se radi o fiktivnim računima za usluge koje nisu nikad obavljene, ..., a na štetu trgovačkog društva Klemm Sigurnost d.o.o. u kojem mu je bilo povjereno obavljanje poslova kojima je trebao štiti imovinske interese tog trgovačkog društva.“ (naglasio HZ).

Čini se da nije sporno ili da je moguće da su računi bili fiktivni. Međutim, kad se u presudi Vrhovnog suda navede da je uprava (Klemm) iznevjerio povjerenje koje mu je dalo trgovačko društvo Klemm sigurnost d.o.o. da štiti imovinske interese tog trgovačkog društva, onda je potrebno razmotriti što čini biće jednog trgovačkog društva.

Činjenica je da jedno poduzeće, u konkretnom slučaju trgovačko društvo Klemm sigurnost d.o.o., čine njegovi zaposlenici, dobavljači, kupci, imovina i obveze. Međutim, svi ti faktori, iako bitni, nisu nužni za postojanje jednog trgovačkog društva – ono može postojati i bez radnika, dobavljača, kupaca, imovine ili obveza. Ali, ono što nužno čini biće jednog trgovačkog društva, bez kojeg trgovačko društvo ne može postojati, jesu njegovi organi – u slučaju društva s ograničenom odgovornošću su to uprava i skupština, katkad i nadzorni odbor, a u slučaju dioničkog društva uprava, nadzorni odbor i skupština.

I što se sad prema državnom odvjetništvu, županijskom i Vrhovnom sudu dogodilo. Prema njima, uprava društva je izgubila povjerenje koje joj je bilo dano da upravlja društvom i štiti imovinske interese društva. Tko upravi jednog društva s ograničenom odgovornošću daje povjerenje da vodi društvo? Vlasnici društva koji čine skupštinu društva. I što se je tu stvarno dogodilo – bizarno, Klemm-uprava izgubila je ili prokockala povjerenje koje joj je za vođenje poslova društva dala Klemm-skupština. Kako je moguće tvrditi da uprava nekog

društva izgubila povjerenje za upravljanje poslovima tog društva kad su uprava i skupština stečeni u istoj osobi?

Što je Klem-uprava u stvari napravila? Na štetu vlastitog kapitala Klemm-a vlasnika, odnosno Klemm-a skupštine uloženog u društvo Klemm sigurnost d.o.o. isplatila je 3 milijuna Kn bez pravne osnove.

1. Imamo li manjinske suvlasnike koji tvrde da su oštećeni? **Nemamo!**
2. Imamo li vjerovnike koji tvrde da su oštećeni? **Nemamo!**
3. Tvrdi li Klemm-skupština da je Klemm-uprava oštetila Društvo? **Ne tvrdi!**
4. Tvrdi li nadzorni odbor društva da je Društvo oštećeno? **Ne tvrdi!**

Po takvoj logici DORH-a i Suda, šteta nekom trgovačkom društvu nastaje i kad skupština donese odluku o smanjenju temeljnog kapitala, a najveća šteta koju može pretrpjeti neko društvo, ne daj Bože, ubojstvo je tog društva, odnosno donošenje skupštinske odluke o njegovoj likvidaciji. Po prirodi stvari, nitko tada neće tvrditi da je društvo oštećeno ili da se je uprava, da bi zadržala povjerenje društva, odnosno skupštine društva, trebala protiviti likvidaciji društva.

Naravno, na teoretskoj razini, mogli bismo tvrditi da država preko organa gonjenja štiti javni interes i ćudoređe sprječavajući takve nepoželjne transakcije (a i tome se da raspravljati), ali takva tvrdnja ne čini se uvjerljivom, naročito s aspekta manjinskih vlasnika ili vjerovnika društva. Ako oni koji su izravno oštećeni ne postavljaju zahtjeve za naknadom štete od uprave društva, ne čini se uvjerljivim da bi tu država imala preči interes.

To možda i ne bi bio takav problem da ovakva vrsta kaznenog djela, s konkretnim obilježjima, ne rezultira kaznom zatvora i da ljudi, ustvari ne-krivi, završe u zatvoru.

Napravimo ipak jednu usporedbu - između obrta i društva s ograničenom odgovornošću, oba s istim vlasnikom fizičkom osobom. Jedine dvije razlike između obrta i jednog d.o.o.-a su u tome što je:

1. d.o.o. pravna osoba dok je obrt neodvojivi dio svog vlasnika fizičke osobe i
2. vlasnici d.o.o.-a odgovaraju za obveze društva do visine svog kapitala uloženog u društvo, dok je vlasnik obrta neograničeno odgovoran za obveze obrta.

Ekonomski gledano, između ta dva poduzeća – obrta i d.o.o.-a nema niti jedne jedine, niti najmanje razlike. Ta dva poduzeća ekonomski su identična.

Da se je dogodilo da je obrt isplatio fiktivne fakture nikad nitko ne bi mogao tvrditi – ni državno odvjetništvo, niti sudovi, da je obrtnik svom obrtu nanio štetu (a kamoli da je iznevjerio vlastiti obrt, odnosno sebe samog).

Činjenica da ta dva poduzeća dijeli opna koja se zove pravna osobnost d.o.o.-a i da vlasnici d.o.o.-a ograničeno odgovaraju za obveze društva ne čini se dovoljnom da bi se plaćanje fiktivnih faktura kod trgovačkog društva proglasilo kaznenim djelom, a kod obrta mogućom i dopuštenom transakcijom (sve uz pretpostavku da nema porezne utaje). Ne čini se da navedene dvije razlike između jednog obrta i d.o.o.-a mogu biti dovoljne da se neke radnje u jednom poduzeću proglase kaznenim djelom, a u drugom poduzeću takve iste radnje budu proglašene dopuštenim.

Na žalost, neki ljudi promatraju pravne osobe kao stvarna bića, a ne samo kao potpuno administrativne fikcije.

U konkretnom slučaju, uprava društva Klemm sigurnost d.o.o. izrijekom je oslobođena optužbe da je počinila kazneno djelo porezne utaje. Čini se da za takvo utvrđenje ima uporišta. Ali čak da takvo uporište i ne postoji, ne bi se smjelo zaključivati u normalnom pravnom sustavu i normalnom društvu – pa uprava bi ionako bila osuđena, ako ne za jedno, onda za drugo kazneno djelo.

Hrvoje Zgombić, 16. rujna 2021.